

បរាជ័យដ៏ចម្លែកមួយ

បរាជ័យដ៏ចម្លែកមួយ

សេរីការ : មហាវិថីគ្មានទ្វារ វាបើកច្រកឱ្យអស់ផ្លូវតូចៗចូលបាន

ពួកអ្នកគាំទ្រដាច់ខាត សម រង្ស៊ី កំពុងកាំងនឹងសេចក្តីសម្រេច របស់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ លុបឈ្មោះប្រធាន សម រង្ស៊ី ជាបេក្ខជនតំណាងរាស្ត្រក្នុងការបោះឆ្នោតនីតិបញ្ញត្តិគ្មានសេរី និង គ្មានយុត្តិធម៌ នៅថ្ងៃទី២៨ កក្កដាខាងមុខនេះ។ ពួកអ្នកលុបឈ្មោះ មាន កឹម សុខា ជាប្រមុខ។ គេលើកយកហេតុផល នៃការលុបឈ្មោះថា មិនមែនជារឿងអ្វីចម្លែកនុះទេ ហើយក៏មិនមែនជា អំពើរបស់ពួកគាត់ដែរ។ អ្នកដែលលុបឈ្មោះលោកប្រធានរបស់គាត់គឺ **គ.ជ.ប.ទេ**, ដូច្នោះពួកគាត់គ្រាន់តែធ្វើតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គការរៀបចំការបោះឆ្នោតនេះតែប៉ុណ្ណោះ។

លើកយកហេតុផលបែបនេះ ជាការមួយដ៏ចម្លែក ព្រោះពួកអ្នកជីករណ្តៅខ្មោចទាំងនេះ ដើម្បីកប់ សម រង្ស៊ី ទាំងរស់ ក្រោយពីបាននាំគ្នា យកគាត់ទៅដាក់ក្នុងមឈូសយួនទាំងរស់រួចហើយ, តែងតែធ្វើឫកពាហាក់បីដូចជា ប្រឆាំងដាច់ខាត នូវការលុបឈ្មោះប្រធានខ្លួន ពីសំណាក់ **គ.ជ.ប** ហើយឥតនាំគ្នា ប្រកាសជា សាធារណៈពីមូលហេតុថាហេតុអ្វីបានជាពួកខ្លួនធ្វើតាម **គ.ជ.ប.** ឲ្យបាននុយនុយបានដឹងយល់ច្បាស់ អំពីសេចក្តីសម្រេចនេះផង។ ទង្វើបែបនេះ

បរាជ័យដ៏ធំម្តែកមួយ

គាត់ច្រើន គាំទ្រដាច់ខាត អំពីជម្រើសគាត់យកពហិការ
ដែលជាមាតិកាការពារលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅកម្ពុជា ដែល
មានចែងច្បាស់លាស់ ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាព នាថ្ងៃទី
២៣ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩១។ គំនិតមិនច្បាស់ សម រង្ស៊ី នេះឯង
ជាកត្តានាំបែកព័ន្ធ រត់ចោលគាត់អស់ នៅសល់តែ
ភរិយាគាត់មួយគត់ ដែលនៅមានជំនឿខ្លះលើប្រសិទ្ធិភាព
ស្វាមីគាត់ ក្នុងការដឹងនាំចលនាសង្គ្រោះជាតិខ្មែរ។ សម រ
ង្ស៊ី លើកយកអញ្ញហេតុបច្ចេកទេស ដែលអាចកាត់បែង
ភាគខ្លួនគាត់ ទៅគ្រប់ទីកន្លែងបាន។ ទស្សនៈនេះគឺ
គ្រាន់តែជាការស្រមៃមួយប៉ុណ្ណោះ ដូចជាការស្រមៃរបស់
គាត់ថា គាត់ជាអ្នកទទួលមរតកនយោបាយ ពីសព សីហ
នុ ដែលជាមរតក ទុកទៅជាតិខ្មែររស់ជា ជាតិខ្ញុំយួនកុម្មុយ
និស្ត។ គួរ សម រង្ស៊ី ដឹងថាអញ្ញហេតុបច្ចេកទេស មាន
ប្រសិទ្ធិភាពបាន លុះត្រាតែខ្លួនគាត់ មានគំនិត
ច្បាស់លាស់ ក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រនយោបាយ និង មានការគាំទ្រ
ពិតប្រាកដ ពីសំណាក់អ្នកដឹកនាំគណបក្សនៅក្នុងស្រុក
តែស្ថានភាពទាំងនេះ វាគឺមានសោះ, ច្នោះទោះបីមាន
បច្ចេកទេស ទំនើបលើសពីនេះទៅទៀត ក៏វាក្មេងប្រសិទ្ធិ
ភាពអ្វីដែរ សំរាប់ការបែងភាគខ្លួនគាត់។ បច្ចេកទេស
ទំនើប គ្រាន់ជាមធ្យោបាយតែប៉ុណ្ណោះ តែវាឥតអាច
ជំនួសប្រាជ្ញារបស់ សម រង្ស៊ី បាននោះឡើយ តែបើ សម រង្ស៊ី

បរាជ័យដ៏ធំម្តែកមួយ

គាត់ឥតមានប្រាជ្ញាសោះ ការនេះឯងហើយជា សញ្ញា នៃ
ការបរាជ័យរបស់គាត់។

៣. បរាជ័យ ចំពោះមុខ ហ៊ុន សែន ព្រោះ សម រង្ស៊ី ឥតមាន
អារុធនយោបាយណាមួយ សំរាប់វាយប្រហារទៅលើ ហ៊ុន
សែន ឲ្យគាត់ខ្លបខ្លាចនោះឡើយ។ កត្តាពីរ ដែលនាំឲ្យ ហ៊ុន
សែន ឥតញញើត សម រង្ស៊ី គឺ :

ការគាំទ្រ ពីសំណាក់សហគមន៍អន្តរជាតិដល់ សម រង្ស៊ី។
ហ៊ុន សែន មើលឃើញថា មកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ការគាំទ្រនេះ
វាគ្រាន់តែជា សម្លេងផ្តុំ ឥតភ្លៀងតែប៉ុណ្ណោះ ដូចយើង
និយាយខាងលើរួចមកហើយថា បរទេស គេពិបាកយល់
អំពីគោលបំណង សម រង្ស៊ី ណាស់ ព្រោះ សម រង្ស៊ី ខ្លួនឯង
គាត់ក៏ឥតដឹងថា គាត់ចង់បានអ្វីដែរ។ ការគាំទ្រពី
សំណាក់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិដល់ សម រង្ស៊ី គឺគ្រាន់ជាការ
គាំទ្របែបគួរសម ដើម្បីបោកប្រាសឲ្យគាត់ដើរចូលក្នុង
មឈូសឃាយ ទាំងរស់ឥតបានដឹងខ្លួនផង។ អ្នកយោសនាឲ្យ
សម រង្ស៊ី និង សម រង្ស៊ី ខ្លួនឯង អ្នកជានិច្ចថា ហ៊ុន សែន
ខ្លាច សម រង្ស៊ី ណាស់ តែបើតាមពិនិត្យច្បាស់ អ្នកដែល
ខ្លាច ហ៊ុន សែន គឺពួកអ្នកដឹកនាំគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ
ជាពិសេសគឺ ភិម សុខា នេះឯង ឲ្យតែ ហ៊ុន សែន ក្អកគឺ
គាត់ភ្លេចអស់ នូវអត្ថន័យពាក្យ **មេត្រីភាព** រវាងសមមិត្ត
អស់រលេញ, ឯចំណែក សម រង្ស៊ី វិញ គាត់មិនហានធ្វើអ្វីឲ្យ

បរាជ័យដ៏ចម្លែកមួយ

យួនគេឲ្យឈ្មោះថា « ការចូលរួមជាសកម្មក្នុងសង្គម ដែល គេកំពុងរស់នៅ », ឯចំណែកខ្មែរយើងរស់នៅបរទេសវិញ, នាំគ្នាជួយជាតិជាតិ « ការចូលរួមជាអកម្មក្នុងការរក ដំណោះស្រាយប្រជាជាតិខ្លួនចាកផុតពីគ្រោះថ្នាក់ដល់មរណៈ »។ ការចូលរួមជាអកម្មនេះគឺជា អំណោយរបស់ខ្លួន ជា ខ្មែរ គ្មានសញ្ញាតិជាខ្មែរ ដល់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ ដើម្បី

គណបក្សចូលរួមបោះឆ្នោត គ្មានសេរី និង គ្មានយុត្តិធម៌, ជួយយួន ឲ្យក្លាយជាអ្នកបោះឆ្នោតជួសខ្មែររស់នៅបរទេស។ ដូច្នោះ អំណោយមួយដុល្លារ គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ សំរាប់ យកធ្វើជាចំណាយ ចូលរួមបោះឆ្នោត គ្មានសេរី, គ្មាន យុត្តិធម៌ គឺជាអំណោយ សំរាប់សម្លាប់ប្រជាជាតិខ្មែរ។ បរាជ័យចំពោះខ្លួនឯងមួយទៀតគឺ ការគ្មានស្នាដៃវិសេស របស់ សម រង្ស៊ី ដែលខ្លួនតែងប្រកាសប្រាប់ដល់សាធារណៈ ជនថាខ្លួន ច្បាស់ជាវិលត្រឡប់ចូលស្រុកខ្មែរមុន ឬ នៅ ពេលបោះឆ្នោតនាខាងមុខនេះ។ ការប្រកាសប្រកបដោយ ការទទួចជាច្រើនលើកច្រើនគ្រា រួចហើយគ្មានឃើញមាន លទ្ធផលអ្វីសោះនោះ បានក្លាយជា សំដីកុហកដល់ប្រជា ពលរដ្ឋខ្មែរតែម្តង។ ការខ្វះស្នាដៃវិសេសនេះ វាមាន ភាព ផ្ទុយពីរូបភាពបុគ្គល សម រង្ស៊ី ជាវិរបុរស ដែលជាងារដែល អ្នកគាំទ្ររបស់គាត់ បំពាក់ឲ្យគាត់។ ភាពផ្ទុយជាក់ស្តែង មួយទៀតគឺ រូបភាពបុគ្គល សម រង្ស៊ី ជា **មេដឹកនាំជាទី**

ហរាជ័យដ៏ចម្លែកមួយ

ស្រឡាញ់¹ ដែលត្រូវបាន កិម សុខា, គង់ គាំ, ប៉ែន សុវណ្ណ និង មិត្តទ្រុះគាត់លុបចោលបានយ៉ាងងាយបំផុត សូម្បី ងារជា ប្រធានគណបក្សក៏ គេមិនទោតតំពាក់បាននោះ ដែរ ព្រោះពួកគេ ប្រគល់ងារនេះដល់ កិម សុខា ជាប្រធាន ស្តីទី ដែលជាងារ បើយោងតាមលក្ខន្តិកៈគណបក្ស ជាអ្នក មានសិទ្ធិ សម្រេចអ្វីគ្រប់បែបយ៉ាងបានទាំងអស់។ តើសព្វ ថ្ងៃនេះ សម រង្ស៊ី គាត់នៅសល់អ្វីទៀត ក្រៅពីដើរអង្គាស លុយពីខ្មែររស់នៅបរទេស និង ជួបតស្សនៈជនបរទេស ហើយ មិនដឹងនិយាយអ្វី ជាមួយគេនោះផង ព្រោះគាត់ឥតដឹង ថា គាត់ត្រូវធ្វើអ្វីផង ក្រៅពីរង់ចាំពាក្យសន្យារបស់ កិម សុខា ថា ក្រោយបោះឆ្នោត ហ៊ុន សែន ទោតចូលស្រុកតែ ប៉ុណ្ណោះ។ យើងឃើញថា ស្ថានភាពដ៏ស្រងាកចិត្តរបស់ សម រង្ស៊ី បែបនេះ គ្មានប្រតិកម្មអ្វីបន្តិចបន្តួចសោះ ពីសំណាក់ អ្នកគាំទ្រគាត់ ហាក់បីដូចជា ពួកទាំងនោះ លែងស្គាល់ បុគ្គល សម រង្ស៊ី ជាវិបុលស ឬ មេដឹកនាំជាទីស្រឡាញ់។ ការ បារម្ភរបស់យើង មិនមែនចិតនៅត្រឹមតែ ហរាជ័យរបស់ សម រង្ស៊ី ដែលយើង បានលើកយកមកធ្វើវិភាគខាងលើ នេះទេ, ការបារម្ភធំមួយទៀតគឺ **តុណ្ហិភាព**² របស់អ្នកប្រជា ធិបតេយ្យខ្មែរមួយចំនួនជា ជនសាមញ្ញក្តី ជាតស្សនៈជនក្តី នៅចំពោះមុខ ការបោះឆ្នោតមួយ ដែលនឹងប្រព្រឹត្តទៅ

¹ មេដឹកនាំជាទីស្រឡាញ់ = Leader charismatique
² តុណ្ហិភាព = ការនៅស្ងៀម, Silence

បរាជ័យដ៏ធំម្ដែកមួយ

ដោយគ្មានលក្ខណៈ ប្រជាធិបតេយ្យ អ្វីបន្តិចសោះឡើយ, ហាក់បីដូចជា ពួកគាត់ កំពុងត្រូវគេ សណ្តំឲ្យដេកលក់។ យើងដឹងថា នៅចំពោះមុខ សកម្មភាពប្រឆាំងនឹង លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យបែបនេះ បើសិនជា បុគ្គលណាមួយ ជាអ្នកប្រជាធិបតេយ្យពិត គាត់មានតែ ជម្រើសមួយគត់ គឺជម្រើសយក គោលការណ៍លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ហើយបោះបង់ចោល នូវជម្រើស ធ្វើសហការ ជាមួយគណបក្សកាន់អំណាច ដែលជា គណបក្សប្រឆាំងនឹងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និង រណបយួន។ អ្នកប្រជាធិបតេយ្យពិត ពុំអាចជ្រើសរើសយក ជម្រើសទាំងពីរនេះបាននោះទេ ដូចគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ និង សម រង្ស៊ី កំពុងធ្វើ។ ជម្រើសយកសកម្មភាពទាំងពីរនេះមកប្រព្រឹត្ត ដែលវាមាន ធម្មជាតិជាការផ្ទុយជំទាស់គ្នា^៣ ជាអំពើបំផ្លាញជាតិនោះឯង។ ដូច្នោះគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ និង សម រង្ស៊ី កំពុងធ្វើសកម្មភាពបំផ្លាញជាតិ ស្មើភាពនឹងគណបក្សបក្សកាន់អំណាច ដែលមានយួន ជាម្ចាស់អំណាចតែមួយគត់ នៅក្នុងស្រុកខ្មែរ។ ហេតុនេះឯងហើយ យើងជាខ្មែរ ត្រូវនាំធ្វើពហិការ នៃការបោះឆ្នោត គ្មានសេរី, គ្មានយុត្តិធម៌ ដែលនឹងប្រព្រឹត្តទៅនាខែកក្កដាខាងមុខនេះ។ មិននាំគ្នាទៅបោះឆ្នោត ឲ្យយួនឈ្នះ ដើម្បីធ្វើជាម្ចាស់ខ្មែរជានិច្ច ប្រឆាំងនឹងអំណាចផ្តាច់ការ តាមរបៀបអហិស្សា ហើយវា ថែមទាំងស្របនឹងច្បាប់

³ ផ្ទុយជំទាស់គ្នា=Contradictoire។

បរាជ័យដ៏ចម្លែកមួយ

រដ្ឋជាធរមានទៀតផង ជាពិសេស វាជា ករណីយកិច្ចរបស់
 កូនខ្មែរម្នាក់ៗ ដែលជា **កតុបការៈ**⁴ នៃជាតិសាសន៍ខ្ពស់
 ដែល កំពុងជួបប្រទះនឹងគ្រោះថ្នាក់ដល់មរណៈ។ បោះឆ្នោត
 គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ គឺគ្រាន់តែជា សេចក្តីសង្ឃឹមប
 ញោតចិត្តតែប៉ុណ្ណោះ ព្រោះគណបក្សនេះ គ្រាន់តែជាគណ
 បក្ស បម្រុងរបស់យួនកុម្មុយនិស្ត សំរាប់បំរើមហិច្ឆិតាយួន
 លេបយកទឹកដីខ្មែរតែប៉ុណ្ណោះ, ឧទាហរណ៍ មានស្រាប់នៅ
 ក្នុងកម្មវិធីនយោបាយគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ, គេឥតហ៊ាន
 លើកយកបញ្ហាយួន ដែលវាមានភ្ជាប់ទៅនឹងបញ្ហាឯករាជ្យ
 ជាតិខ្មែរ មកនិយាយនោះឡើយ។ ទង្វើនេះ គណបក្សស
 ង្គ្រោះជាតិ ហាក់បីដូចជាមានបំណង ធ្វើសារតាមខ្យល់ដល់
 យួនថា ខ្លួនឥតមាន បំណងចង់ឈ្នះយួនអ្វីទេ, សូមតែ
 កៅអីពីរបីបន្ថែមទៀតនៅក្នុងរដ្ឋសភា វាជា ជោគជ័យ
 របស់ខ្លួនច្រើនណាស់ទៅហើយ ដូចជា កឹម សុខា, ប្រធាន
 ស្តីទី, ធ្វើសារតាមខ្យល់ជូន ហ៊ុន សែន ថា គាត់ឥតប្រឆាំង
 អ្វីទេនឹងលោកបងធំ គឺគាត់សូមតែតំណែង ប្រធានរដ្ឋ
 សភាប៉ុណ្ណោះ ឯអ្នកប្រឆាំងនឹងលោកបងធំគឺ សម រង្ស៊ី,
 តែលោកបង កុំភ័យបារម្ភអ្វី ព្រោះ សម រង្ស៊ី គ្រាន់តែជា
 អ្នកប្រឆាំងខ្យល់នឹងលោកបងតែប៉ុណ្ណោះ ព្រោះពួកយើង
 បានយកគាត់ ទៅដាក់ទាំងរស់ នៅក្នុងមឈូស សមមិត្ត
 យួនរួចស្រេចទៅហើយ, សូមលោកបង ជ្រាបថា ពួកយើង

⁴ កតុបការៈ = អ្នកការពារ។

បរាជ័យដ៏ថ្លៃថ្នូរ

តែងមានជំនឿ ដូចលោកបងដែរ ហើយនាំគ្នាប្តូរស្រែក ស្ងាត់ៗថា ជយោ វិបុរសហូជិងមិញ ! ជយោ សហការយៀក ណាមនិងខ្មែរ ដែលមានយៀកណាមជាអ្នកនាំផ្លូវ !

សារតាមខ្យល់របស់ កិម សុខា នេះ យួនគេយល់បាន ហើយ គេទុក អោយធ្វើសកម្មភាពបែបនេះ ក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ ប៉ែន សុវណ្ណ និង គង់ គាំ ដែលជាមនុស្សរបស់គេ ដូចយ៉ាងយួន គេអនុញ្ញាតឲ្យ ប៉ែន សុវណ្ណ, អតីតនាយករដ្ឋមន្ត្រីរបបបំរើយួន, ឈរជា បេក្ខជនតំណាងរាស្ត្រ ក្នុង មណ្ឌលខេត្តកំពង់ស្ពឺ។ ការអនុញ្ញាតពីយួននេះនាំឲ្យ ហ៊ុន សែន ម្តៅច្រើន ព្រោះខ្លួនព្រួយចិត្តផង ហើយខ្លាចយួន មិនស្រឡាញ់ខ្លួន តែម្នាក់ឯងដូចពីមុនផង។ នេះហើយ នយោបាយយួន ធ្វើការបំបែកបំបាក់ បារបំរើរបស់គេ ដើម្បី គេងាយស្រួល ទាញយកប្រយោជន៍។ កិម សុខា, ជួនឿង សូម៉ូរ៉ា, មូរ សុខហ្គុរ, យីម សុវណ្ណ, សុន ឆ័យ, យែម បុញ្ញបុទ្ធិ, ប៉ុល ហម, គង់ គាំ សុទ្ធជាកូនរែក នៃយុទ្ធសាស្ត្រល្បែង ចត្រកង្កុយនកុម្មុយនិស្ត នៅតណ្ហូចិនយួន។ ពួកទាំងនេះ ហើយ ជាមិត្តទ្រុះរបស់ សម រង្ស៊ី។ សូមខ្មែរយើងចាំឲ្យច្បាស់ ថា មោទនភាពជនជាតិយួនបច្ចុប្បន្ននេះគឺ ការគ្របសង្កត់របស់ជាតិសាសន៍គេ មកលើជាតិសាសន៍ខ្មែរ និងលាវ, របបយួនកុម្មុយនិស្ត គេយកមោទនភាពនេះ មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន បង្រួបបង្រួមជាតិគេ, ដំណែកខ្មែរ អ្នកមានសញ្ញាប័ត្រកុម្មុយនិស្តវិញ, មោទនភាពរបស់ពួកគាត់គឺចិត

បរាជ័យដ៏ធំម្ដែកមួយ

នៅត្រឹមតែលើ សពសីហនុ ព្រោះគាត់យល់ឃើញតែមួយគត់ថា ដោយសារ សីហនុ នេះហើយ បានជាពួកគាត់អាចមានសញ្ញាប័ត្របាន ដូច្នោះគំនិតស្នេហាជាតិរបស់ពួកគាត់គឺត្រឹមតែ ស្នេហាសញ្ញាប័ត្ររបស់គាត់តែប៉ុណ្ណោះ។ មកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ជាតិសាសន៍ខ្មែរ ដើរមកដល់ផ្លូវបែកជាពីរ, ផ្លូវមួយជាផ្លូវសង្គ្រោះជាតិពិត ដែលមានឈ្មោះថា « **ផ្លូវពហិការ** » នៃការបោះឆ្នោត គ្មានសេរី, គ្មានយុត្តិធម៌, មួយទៀតជាផ្លូវមរណៈ ដែលមានឈ្មោះថា « **ផ្លូវយួនសង់ឱដើរ** » ដូច្នោះខ្មែរម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិគ្រប់គ្រាន់ ធ្វើការជ្រើសរើស ដោយសេរី យកផ្លូវសំរាប់ខ្លួនដើរ ហើយជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ លើជោគវាសនារបស់ខ្លួន។ **ដើរផ្លូវត្រូវជាតិរស់, ដើរផ្លូវខុសជាតិស្លាប់**, ដូច្នោះខ្មែរយើង ត្រូវទុកជម្រើសនេះជា **បញ្ហា**⁵ ពិសេសមួយសំរាប់ជាតិខ្មែរ។

⁵ បញ្ហា, ប្រើទីនេះក្នុងន័យពាក្យបារាំងថា Enjeux។